ހަދިއި ބަލައި ފާޅު ކިޔުއްވުމުގެ ނަޒަރަކުން

ކަލާފާނާއި ޝިރާކް

ކޮޔާ އަލީ އިބްރާހީމް މަނިކު

(331 ވަނަ އަދަދާ ގުޅޭ)

ނަމުވަސް، ދަންނަވަންޖެހެނީ، "އަތުގެ އިނގިލިތަކުން ވެސް ގުނާލެވޭފަދަ މަދު ފުރުޞަތުތަކުގައި "ކަލާފާނުގެ "ބާރުފުޅާ ސަމާ" ޝަރީކުން ބާޖެއްދިން ޖިއްއުފާނުގައިވާއިރު، "އަބަދުސަބަކަ ބެވުޑްޑާއްގައި" ޝިރާކު ޖެހިފައިވާކަމަށް އެވިދާޅުވާ "ކަލާފާނުގެ ހަބަރު" ތަކަށް ޝިރާކު ޖެހިފައިވާ "ކަލާފާނުގެ ބާރުފުޅާ ސަމާ" ގެ މަދު ގިނަ މިންވަރާ ގުޅޭގޮތުން ބަޔާންކުރަން އޮތީވެސް، ހަމަ އަލްބާސިޠު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލް ދީދީގެ "ރަޙްމަތްތެރި ގަލަމުގެތެރެ ފުރަގަސްކައި ޝިރާކު" ގެ ދަތުރު ނާޒިލްކުރައްވަނީ.

3- "ދީނީ ތާރީޚުގެ ތެރެއިން - 64 އައްސުލްޠާން އިބްރާހީމް (3) ކަލަފާނު

" މި މައުސޫޢާގައި، އަލްއުސްތާޛު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ލުޠުފީ ލިޔުއްވާފައިވާ ލިޔުއްވުންތަކުގެ ތެރެއިން، ފަތްތަރުގެ 252 އަދަދުގެ 30 ވަނަ ސަފުހާގައި ވަނީ މިދަންނަވާ ގޮތަށެވެ.

"ހުރަފާތުތަކުގެ ތެރެއިން ފަރަންސޭސިން (ފަރަންޖީ) ނަޞާރާ ޞަލީބީ ހަނގުރާމަތަކުގެ ސަބަބުން އިސްލާމްދީނަށާއި، އުދުނުގެ ވެރިންގެ މައްޗަށް ނަފުރަތުވެރިކަން ކާމާއި ބަދުވެރިކަން އުފެދުމަށް ބައިކަވެ. މިއާ، ޝިރާކު އަދި އަނބިޔާއިން އިސްތިސްނާ ކުރެވިދާން މިހާރުބައިވެ؟ "

ޝިރާކު ރައްޖެ ދީނީ ބަލާފަދަ ހަނގުރާމަތަކުގެ އައްބާރު ކަމުގައިވި ޚުލާފާތުން ރައްޖެއަށް ވެރިވުމާ ގުޅިގެން، ރައްޖޭގެ ދީނާއި ޝަރީޢަތަށް ގައިމު ހިތްވަރުން ދަރިކަނަށް ފޭރާދުން ރައްޖޭގެ ސަލާމަތް ކަރައްވައި ފުރަތަމަ އިސްލާމު ވެރިކަމުގެ ފުރަތަމަ ކަރައްވައިވާ 29 ވަރަކަށް އަހަރު ވީއެވެ. އިސްލާމްދީނުގެ ހަމަތަކާއި އުސޫލު ތަގުބަލި ބުނެއްވާއި އަދި ރައްޖޭގެ އަދުލާއިނުގެ މަޤާމު އުޅުއްވަން ރައްޖޭގެ ރައްޔިތުން ހިފާގަތުމުގެ ނިޒާމު އަމުރުތަކާއި، ތަންފީޒު ކުރައްވަންޖެހި ވަޒީފާގެ

ބުނުމުގައި ދިރާގެން ފުރުނި އިންސާނީ ވަންތަކަމުން ބޭރު "ބަރުބަރީ" އަދި "ވަހުޝީ" އަމުދުނަކަށް ކަމުގައެވެ."

މިގޮތުން ވިދާޅުވެއްވާއިރު، މިއީވެސް ޔުރަޕުގެ ދަތުރުވެރީންގެ ގައުމަކުން އިސްބަރުވެރި ނަޒަރުކުން ބަލައިލާ ކަންތަ މިހަކުނު، ވަސީލަތްކަރު ކަންތައް ޖެހުނުކަމަށް ކަމަށް ދެކެވެ. އެހެން، ޔުރަޕުގެ ހިތްގައި ކަލާފުނުގެ ގައުމަކުން ނަފުރުތްތެރިކަމާއި، އަދާވާތްތެރިކަމާއި އެފަދަފައިވާ ނަމުވެސް، އެނގޭ ދަތުރުވެރީންގައި ކަލާފުނުބޭ ގޮތުން ލިޔެފައިވާ ލިޔުންތަކުން ލިޔުން "ގަލަމަށް" އެގޮ އަސަރެއް ފުރަފައިވާތަވެސް ބަލައިލެވެންއޮތީ ހަމަ އެނގޭ ދަތުރުވެރީންނެވެ. ކަމަށްވާތީއެވެ.

ކުރިހިނގައިދިޔުން

އެޖެހެނީވެސް ގޮބުތަކާ ގޮތުގައި ރާއްޖޭގެ ވައަށް މިހިސާބު ދައުރުއްޔާގެ ޔުރަޕުގެ ދަތުރުވެރީންނެވެ އެނގެނީމާ ރަސްރަސްކަލުން ގޮތުގައި ވެއެވެ. ސުލްތާނުގެ އިމާރާތެއް ތެރެއިން ދިރުމަކީ ތަނަވަސް ދާދިފަހުގެ ވިދާޅުވެއްވަނީ، "އާރަމާނުގެ ދުވަހުގެ އެއްވެރިންގެ ވަރަށް ފުރިހަމަ ގަދަފަދަ ބަލިކަށިކަމުން،" އެނގޭ

ދަތުރުވެރީންގެ ބަސްތަކުގައި ރާއްޖޭގެ ފަރާތުން ވާހަކަ ވަރަށް ގިނަގޮތްގޮތުން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. "އެގަރުދޭ ޔުރަޕުގެ ދަތުރުވެރީންގެ" ގޮތުގައި މިހާރު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޓޮމާހާސް ޕައިރާޑު އަދި އެހެން ދަތުރުވެރީންގެ ގޮތުން ރާއްޖޭގެ ވެރިކަމާ ކުރިން ރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރީގެ ވަރަށް ގިނަ ބައެއް މަޢުލޫމާތު ހޯދާފައިވެއެވެ. ވެސް، އެވާހަކަތަކުން ހޯދައިވެއެވެ. އަދި ގޮތަކީ ބަލައިލެވޭ ބައެއް ދެއްކުމެވެ.

މިދަތުރުވެރީންގެ ދަތުރުތަކުގެ އަސަރު ރާއްޖޭގެ ދަތުރުވެރީންނާ ބެހޭގޮތުން އެނގޭ ގޮތުގައި އެއީ ދަތުރުވެރީންގެ ވާހަކަތަކުގެ ދަރަޖަ ވަރަށް މަތީގެ ކަމެއް ކަމުގައި ބަލައިލުމެވެ. އެއީ: —

1- ޔުރަޕު ރައީސުގައި ހަދަކަތް ދަރުމަތިގެ ތަރުތީބުގައި އެނގޭ "ލަޔަންދީކަ އަތްނުގޮތް" ކަސްޓަރީކާ ކަމެއްގެ ބަޔަކުން ލިޔުއްވާ ލިޔުންތަކެވެ.

2- ޔުރަޕު ރައީސުގައި ހާދަ ދަރުބާރުގެ ޔުރަޕުގެ އަށާރަވަނަ ގަރުނުގައި ހިނގާފައިވާ ކަސްތަކާކަމުން ބައެއް ދިޔަފަހުން، އަޅާގޮތުން އަކަސްތަކާކަމުގެ ހަރަކާތް ލިޔެފައިވާ ގޮތާއި ކަމަކަށް ލިޔުއްވާ ލިޔުންތަކެވެ.

3- ޔުރަޕު ރައީސް ދައުރުގެ ހާދިސާ ހިނގައިފައިވާ ކަސްތަކާކަމަކަށް ބޭނުން، އަކަސްތަކާކަމުގެ ބައެއްކަމުން އަޅާގޮތުން އެހެންފައިވާ

އަޒީމުކުރެވޭ މައްސަލަތައް ބަލައި ދިރިއުޅުމުގެ ދިރުމެއް

4- ޕިރާޑު އަމިއްލައަށް އެކިއެކި

މުޅިންނެއް އެކި އެކިއެކި ކަންކަމާ ބައްދަލުވުން

ފްރާންސުއާ ޕިރާޑުގެ ޒަމާނުގެ ދިރިއުޅުމެއް.

މިހަފުތާ ބައްލަވާ. ވަޒީރުން، މިނިސްޓަރުންގެ

މައްސަލަ ވެސްޓަރންސިވިލިޔަން، ޕިރާޑުގެ

ދައުރުގައި އޮތީ ހަމައެކަނި ޕިރާޑު

ތަރުޖަމާ އަދި ނުކުތާ ކަންކަމަށް ނުނުކުމެގެން،

އަސާސީ އިދާރާ އަޒީމުކުރެވޭ މައްސަލަތައް ބަލައި

ދިރިއުޅުމާ ދިރުމުގެ ކަމުގައި ހަރުގަލާ އަދި މުޅިން

އެއްގޮތެއް ކަންކަމުގެ ހަރުދަނާކަން

ތަފާތުކަމުގައި ވެއްޖެ. އަދި ހަމައެކަނި، ހަރުގަލާ

އަދި މުޅިންނާއި ކަންކަމުގެ ހަރުދަނާކަމުން

ވެސް ބަލަންޖެހެއެވެ.

ތަފާތު ދުވަސް އަހުން ހިތް ކަމަށް ބުނި

ޕިރާޑު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދިރިއުޅުމެއް، އަދި އެކިއެކި

މުޅިންނެއް ކަންކަމުގެ ބައްދަލުވުން ފަހުކޮށްދިނުމާ

އެކަމާ ޒިޔާރަތްކުރާ ހުރި "އައްބަސް

ހަރުކަށި" ވެޒެރާތަކާ ވިސް، ޕިރާޑަށް ކުރުކަމަށް،

އެކަމާ ހުރި އިތުރުވެރިކަމާ، ފަރުވާދެކަމާ،

އިތުރުހުރި މިންވަރުކަމާ، އަދި އެކަމާ އަތުވެއް

އަހަރުގައި، ތަބީއީ މީޒާ ވެސް

އެނިގެންނެވެ. ކުރުކުރު ދަނޑުވަރާ ނަމަ

ފްރާންސުއާ ޕިރާޑު

"ދަވޮޔޭޖް އޮފް ފްރާންސުއާ ޕިރާޑް އޮފް

ލަވާލް" މި ފޮތް ފަރަންސޭސިބަހުން

އިނގިރޭސިބަހަށް ތަރުޖަމާ ކުރައްވާ މިސްޓަރ

އަލްބަރޓް ގްރޭ، ފޮތުގެ މުޤައްދިމާގައި، ޕިރާޑުގެ

އުފަންބަންޑުވަމުގައި ފަރަންސޭސިވިލާގެ

(ލެވަލް ނަމަކަށްކިޔާ ރަށެއް) ލަވާލްގައި ބޭރުމީހުންނަށް

ފްރާންސުއާ ޕިރާޑުގެ ތަރިކާދުވަހު ދިރިއުޅުމާ

ބެހޭގޮތުން އެނގިފަ ޕިރާޑަކީ ފާދަރު ކުރުވާ

ވަކިތަކުގައި ވަނީ 1611 ވަނަ އަހަރު

އެކަމަށް ޝާއިޢުކުރި ފޮތުން ކަމަށެވެ. އަދި

18 މޭ 1601 ވަނަ ދުވަހު ފަރަންސޭސިވިލާގެ

ސެއިންޓް މާލޯ ބަނދަރުން ފުރި ވަރުގަދަ ދެނަވުން

ކުރު އެއްކަނަށް ތަފާތު "ކޯބިން" ކިޔާ ނަމުން

އެނާ "ދެސިޓް ބަޔަކުގެ ބަނދަރުގައި" ދަތުރުކޮށް

ފުރައިރު އެނގޭތަ، ވިޔަފާރިއަށް ތިރީސް

އަހަރާ ދުވަސްވަރު ޖަވާބުދާރީވުމަށް، އެނާ

އެދަތުރުކޮށްފުރުމުގެ ކުރިން އެނގިފައި އައިވެސް

މަޑުޖެހުނު އެނގޭން ގޮތުގައިވެސް ނަތީޖާތަކެވެ.

1- ޕިރާޑުގެ އާއިލާ:

މިސްޓަރ އަލްބަރޓް ގްރޭ ލިޔެފައިވާ ގޮތުގައި، ފަރަންސޭސި ވިލާތުގެ ލަވާލަން އުފަންވި، ފްރޮންސުވާ ޕިރާޑުގެ އުފަން ތާރީޚާއި އެއްގޮތަށް އެނގޭ މައިންބަފައިންނަކީ ކޮންބައެއްކަން ވެސް ވަނީ ނޭނގުނުގެ ތެރޭގައެވެ.

އަދި، މިސްޓަރ އަލްބަރޓް ގްރޭ ލިޔެފައިވަނީ، ފްރޮންސުވާ ޕިރާޑުގެ ހުރި ހަމައެކަނި ތިމާގެ މީހަކީ، އޭނާއާއި އެއްނަމަކުން މަޝްހޫރުވެފައިވާ، ޕިއަރ ޕިރާޑް އޮފް ލަވާލް ކަމަށާއި، މިޕިއަރ ޕިރާޑަކީ އޭނާގެ ކޮއްކޮ (ބްރަދަރ) އަށް ވެދާނެކަމަށެވެ. އަދި މި ޕިއަރ ޕިރާޑުގެ އުމުރުން 21 އަހަރުގައި، 1602ގ. ވަނަ އަހަރު، "ސޮސައިޓީ އޮފް ޖީސަސް" އާ ގުޅިފައިވާ ކަމަށްވެސް މިސްޓަރ އަލްބަރޓް ގްރޭ ލިޔެފައިވެއެވެ.

* އުފެދޭ ސުވާލަކީ، ދެމީހުންގެ ދެމެދުގައިވާ ތިމާގެކަން އެނގޭނެ އެއްވެސް ހެއްކެއް، ދަލީލެއްނެތި، ހަމައެކަނި، އެއްނަމެއްގެ ދެމީހަކަށްވެފައި، އެދެމީހުންގެ ދެވަނަނަން (ސަރުނޭމް) އެއްގޮތްވެއްޖެނަމަ، އެދެމީހުންނަށް، އެއްބަނޑު އެއްބަފާ، ނުވަތަ އެއްބަފާ ދެބެން ކަމަށް ބެލިދާނެބާވައެވެ؟

ތިރީގައި މިވަނީ، ޕިރާޑުގެ ދަތުރުނާމާގެ އިނގިރޭސި ތަރުޖަމާގެ-މުޤައްދިމާގައި، ޕިރާޑުގެ އުފަން ރަށާއި އަދި އޭނާގެ ޢާއިލާ އާ ބެހޭގޮތުން އަލްބަރޓް ގްރޭ ލިޔެފައިވާ ބަޔާނެވެ.

Laval was a very ancient fief ot france : it is said to take its name form Vallum,-- Vallum Guidonis, as it is called in the old characters, for every Count of Laval was a Guy.these lords, like the princes of Reuss , are all chronologically numbered. During the youth of pyrard , Guy XX reigned: and the last of this race, Guy XXV, died in due time before the Revolution, in 1741.

In this old town was born francois Pyrard , the author of these volumes. the date of his birth and quality of his parentage are alike unknown. from his remak at the commencement of work, that he went the voyage for the purpose of seeing the world, we may assume that was then , in 1601 , a young man between twenty and thirty. His only relative- and , indeed: the only other person of his name - known to fame, is one who was probably his brother, Viz, Pierre Pyrard of Laval, who joined the society of Jesus in the year 1602, being then twenty -one years of age."

(Xvii - ސފ - ގްރޭ)

(ނުނިމޭ)